×
Tavaana App شما مي توانيد از اپليكيشن توانا هم استفاده كنيد tavaana.orgFREE - In Google Play
VIEW

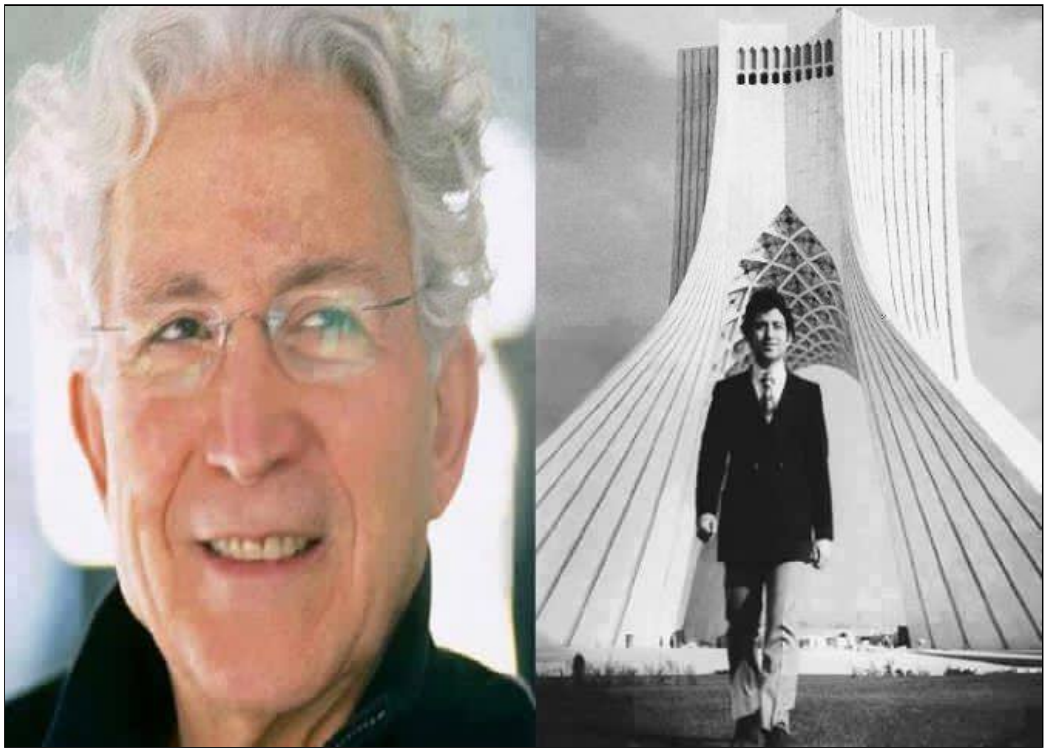
برج آزادی (شهیاد) و یادی از حسین امانت

توانا - در ۲۶ اسفندماه ۱۳۵۳ بنایی در فهرست آثار ملی ایران ثبت شد که نام «شهیاد» بر خود داشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی نام این برج از شهیاد به آزادی تبدیل شد. داستان طرح این بنا که همه‌ی جهان ایران را به آن می‌شناسند داستان جالب توجهی است. ماجرا برمی‌گردد به سال ۱۳۴۵ شمسی. در این سال نماد شناسایی ایران میان معماران ایرانی به مسابقه گذاشته می‌شود و در نهایت برنده‌ی طرح یک جوان ۲۴ ساله است؛ جوان دانش‌آموخته‌ی دانش‌کده‌ی هنرهای زیبا دانش‌گاه تهران؛ حسین امانت.

حسین امانت ۲۴ ساله ماموریت می‌یابد که به مناسبت یادبود جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی این بنا را در پایتخت طراحی کند. حسین امانت متولد ۱۳۲۱ تهران است و معمار بهاییِ کانادایی-ایرانی. خانواده‌ی پدرش اهل کاشان بودند و از طرف مادر همدانی-کاشانی.

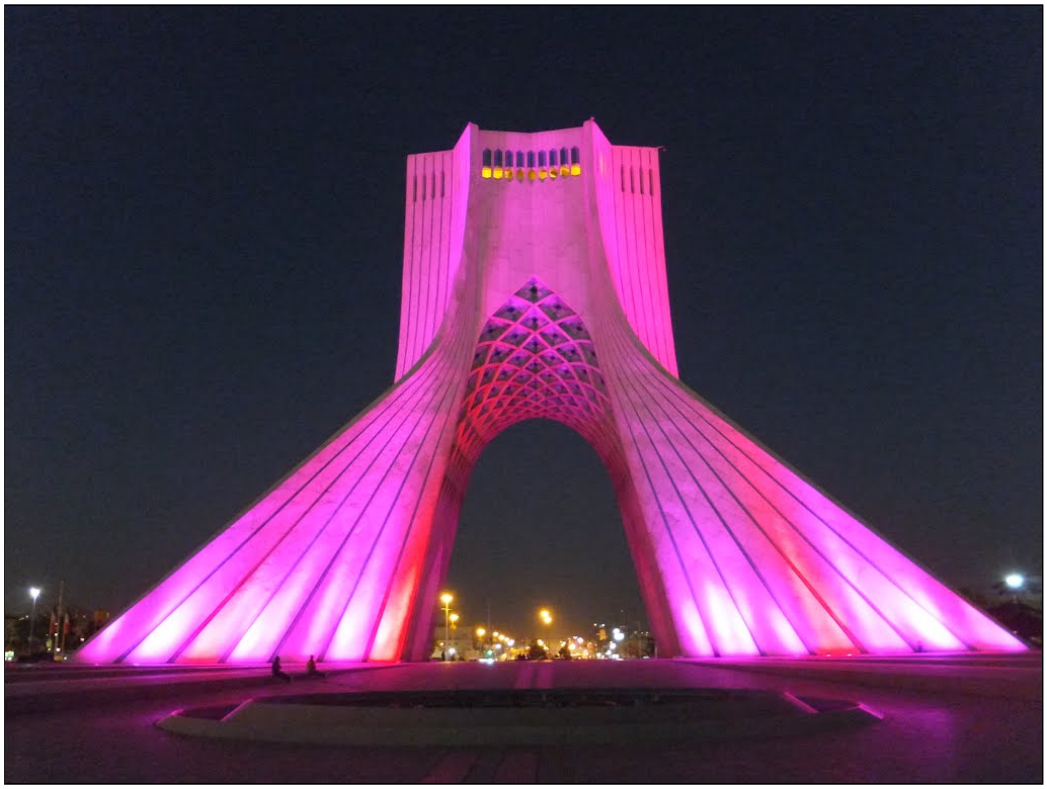

حسین امانت علاوه بر ساخت «برج آزادی-شهیاد» طراحی ساختمان دانش‌گاه صنعتی شریف یا همان آریامهر سابق (۱۳۵۴)، ساختمان مرکز صنایع دستی سابق و سازمان میراث فرهنگی کنونی (کامل‌شده در سال ۱۳۶۲)، ساختمان سفارت ایران در پکن (کامل‌شده در سال ۱۳۶۲)،

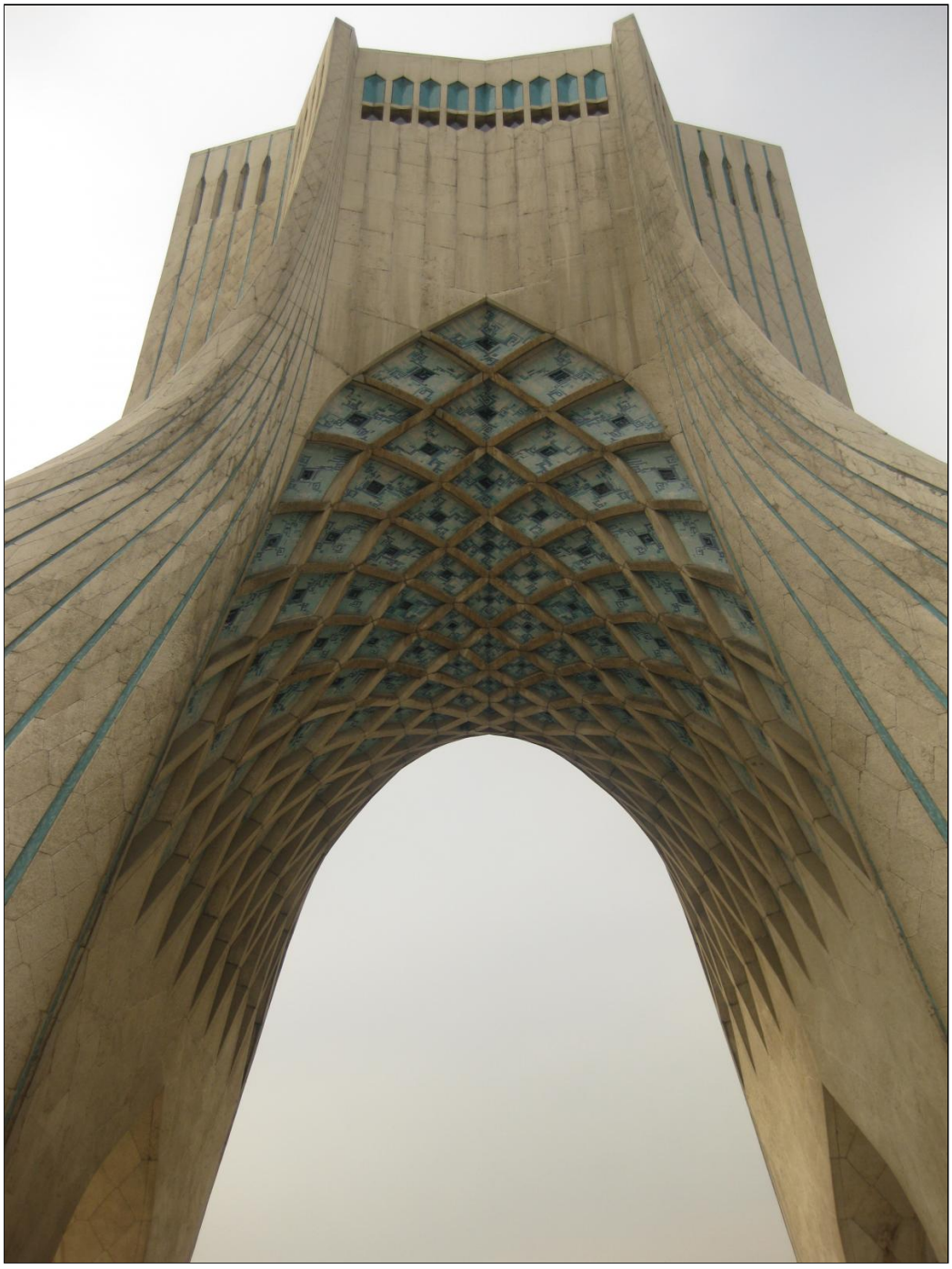
ساختمان مقر بیت‌العدل، از ساختمان‌های حول مقام اعلی در شهر حیفا از مراکز بهائیان و ... را نیز انجام داده است.

ساخت برج آزادی (شهیاد) در یازدهم آبان‌ماه ۱۳۴۸ آغاز شد و پس از بیست‌وهشت‌ماه کار، در ۲۴ دی‌ماه ۱۳۵۰ با نام «برج شهیاد» به بهره‌برداری رسید. در جشن گشایش این برج، محمدرضا شاه و همسرش فرح پهلوی حضور داشتند و «منشور حقوق بشر کورش» برای نخستین بار در این محل پرده‌برداری شد.معماری برج آزادی تلفیقی از معماری دوره‌ی هخامنشیان، ساسانی و دوره‌ی اسلامی است. حسین امانت معماری این بنا را هم تحت تاثیر معماری ایران باستان و هم ایرانِ پس از اسلام می‌داند و آن را متعلق به گذشته‌ی درخشان تاریخ ایران می‌شناسد.

«این بنا به گذشته های درخشان تاریخ ایران نظر دارد؛ به دورانی که ایران در ادبیات، هنر، معماری، صنایع دستی، علوم مختلف و خیلی چیزهای دیگر سرآمد بود. من می خواستم جمع بندی خودم از اینها را در شهیاد ارائه کنم تا اگر کسی از خارج می آید یا حتی مردم ایران بدانند که این اثر به کجا و به کدام فرهنگ مربوط می شود.» این بنا شامل ۳ طبقه و دارای ۴ آسانسور و دو راه‌پله و ۲۸۶ پلکان است. در محوطه زیر این بنا چندین سالن نمایش، نگارخانه، موزه، کتاب‌خانه و ... قرار دارد. طول این بنا ۶۳ متر، ارتفاع آن از سطح زمین ۴۵ متر است.

«در این بنا، قوس اصلی وسط برج، نمادی از طاق کسری مربوط به پیش از اسلام (دوره‌ی ساسانی) است و قوس بالایی که یک قوس شکسته است از دوران بعد از اسلام و نفوذ اسلام در ایران حرف می‌زند.رسمی سازی هایی که بین این دو قوس را پر می کند، خیلی ایرانی است و من آن را از گنبد مساجد ایران الهام گرفته ام. اساسا تکنیک گنبدسازی در ایران خیلی جالب است و شما در هر مسجدی که می‌روید، یک چیز تازه‌ای می‌بینید. در این گنبدها که نشانه‌ی نبوغ ایرانی است، معماران قدیم از قاعده مربع بنا وارد دایره گنبد شده‌اند و این کار را با کمک رسمی بندی‌ها و مقرنس‌کاری‌های بسیار زیبا انجام داده‌اند. در برج شهیاد هم همین کار انجام شده. هندسه بنا یک هندسه مربع مستطیل است که از روی چهار پایه خود می‌چرخد و ۱۶ ضلعی می‌شود و بالاخره به صورت یک گنبد شکل می‌گیرد. البته شما این گنبد را از بیرون نمی بینید، اما از داخل برج قابل مشاهده است.

دو طبقه داخل برج، یکی بالای قوس طاق اصلی و دیگری زیر گنبد است که با آسانسور به آن می‌رسید. این طبقه که به عنوان نمایشگاه طراحی شده با گنبدی از بتن سفید پوشیده شده. این گنبد مقرنس ایرانی را به نوع تازه‌ای اجرا می‌کند و ارتفاع آن از بام شهیاد بیرون می‌زند و از بام دیده می‌شود که با کاشی‌های فیروزه‌ای معرق ایرانی پوشیده شده است.» بر اساس نظرسنجی‌های انجام گرفته از شهروندان تهرانی بیش‌تر تهرانی‌ها «برج آزادی-شهیاد) را نماد شهر تهران می‌شناسند. این نظرسنجی از تاریخ ۳ تا ۷ آذرماه ۱۳۸۶ توسط گروه نظرسنجی مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ای روزنامه‌ی هم‌شهری انجام گرفته است. در این تحقیق نمونه آماری ۱۱۷۷ نفر از مردم تهران است که ۳۵ درصد آن‌ها مرد و ۶۵ درصد زن بوده‌اند. شاید هیچ‌کس به‌تر از خود حسین امانت نتواند طرح معماری این بنای ماندگار را شرح دهد. «نقوشی که در میدان هست و باغچه ها و گل کاری ها را شکل می دهد، از طرح داخلی گنبد مسجد شیخ لطف الله اصفهان الهام گرفته شده؛ منتها هندسه دایره گنبد تبدیل به بیضی شده است. روابط لوگاریتمی جالبی در هندسه و ابعاد گنبد مسجد شیخ لطف‌الله هست که دانش عمیق ریاضی معماران ایران در دوره‌های گذشته را نشان می‌دهد. اگر این طرح که در میدان استفاده شده به هم بخورد، ایده اصلی کار از بین خواهد رفت. طرح آب‌نما و فواره‌ها هم ملهم از باغ‌های ایرانی است. همین‌طور شیب میدان با دقت و به منظور خاصی طراحی شده، حد ارتفاع برج شهیاد ۴۵ متر است؛ چون نزدیک فرودگاه مهرآباد قرار گرفته و نمی‌شود بلندتر از این ساخت. ولی من می‌خواستم وقتی به بنا نزدیک می شوید به طرف بالا بروید، در حالی که بالا بردن بنا ممکن نبود.»

در دوره‌ی شهرداری محمد احمدی‌نژاد رئیس‌جمهور پیشین جمهوری اسلامی، کارشناسان بسیاری نسبت به خطر نابودی پایه و ستون‌های این بنا هشدار دادند که یکی از دلایل آن را آب‌یاری فضای سبز اطراف این بنا می‌دانستند. «وجود ترمینال مسافربری "غرب" در نزدیکی میدان آزادی و رفت و آمد پرتعداد ماشین‌ها از کنار این محوطه و دود ایجاد شده در منطقه از نظر کارشناسان سم مهلکی برای بقای برج آزادی است. نصب لوله‌های پرچم و همچنین پروژکتورهای محوطه، به بدنه برج نیز آسیب‌هایی وارد کرده و آبیاری فضای سبز میدان طی سال های متمادی خسارت‌هایی به اصل و پی برج زده که استحکام آن را تهدید می‌کند.» در آن زمان مهندس ایرج حقیقی مهندس کارگاه برج آزادی(شهیاد) بود. حسین امانت معتقد است که «مهندس حقیقی یکی از به‌ترین کسانی است که در مورد مرمت شهیاد می‌توان به ایشان

مراجعه کرد.» در ویدئوی مستندی که در مورد میدان آزادی ساخته و در فضای مجازی انتشار یافته است، ایرج حقیقی بغض می‌کند و دل‌نگرانیِ خود را از تخریب برج آزادی (شهیاد) بیان می‌کند.

مهندس ایرج حقیقی در گفت‌وگویی با خبرگزاری میراث فرهنگی در مورد مرمت این برج در سال ۱۳۸۶ چنین می‌گوید: «این مرمت‌های بی‌جا بود. در همان سال ۸۶ هم من عنوان کردم، این‌ها مرمت نیست تخریب است. این تخریب‌ها اکنون دارد خودش را نشان می‌دهد. اگر جلوی آن را گرفته نشود، مسلما به خود برج صدمه می‌زند. این محوطه باید سریع‌تر توسط کارشناسانی که تخصص دارند، ترمیم شود. اول عیوب را پیدا کنند و بعد اقدام کنند. نباید ظاهری اقدام کرد؛ سازه‌ها باید بررسی علمی شوند. این سازه، سازه‌ای نیست که به این سادگی ها نشست کند. بهترین متخصصان مرمت در سازمان میراث فرهنگی بیایند کمک کنند، و تا این ساختمان، وضعیت تخت جمشید و امثال هم را پیدا نکرده به داد آن برسند.»

مریم فنود، پژوهش‌گر میراث فرهنگی در مطلبی در سایت بی‌بی‌سی با عنوان «نقش میدان در فضای شهری، از آگورا تا آزادی» می‌نویسد:«میدان آزادی به عنوان یک پهنه وسیع که یکی از ارزشمندترین بناهای این شهر را در خود جایی داده قابلیت تبدیل شدن به یک میدان واقعی در مفهوم شهرسازی را دارد اما ساخت زیرگذرها در اطراف این میدان همان معدود گذرکنندگان پیاده را هم دور می‌کنند و نقش آن را به یک فلکه کاهش می دهند...در دوره ای که نیاز یک فضای جمعی به شدت در تهران احساس می شود و با وجود پتانسیل میدان آزادی در خلق این فضا، اهمال کاری مسئولان شهری به دو صورت قابل تحلیل و بررسی است. این اقدامات یا به صورت آگاهانه و به قصد جلوگیری از تبدیل شدن این میدان و سایر میادین به یک فضای عمومی شهری صورت می گیرند و یا به صورت ناآگاهانه و در اثر ناآگاهی در حال نابودی یکی از مهمترین عرصه های عمومی شهری تهران هستند.»

مطالب مرتبط

«لب خطِ» شوش در حسرت یک ذره زندگی

کودک آزاری در مدارس فوتبال؛ هیس پسرها فریاد نمی زنند!

سونامی طلاق در مناطق کردنشین ایران

نوزاد سه روزه در زباله‌های کنار جاده رها شد

«معلم فداکار» چقدر حقوق می‌گرفت؟

جدال طبقاتی در شبکه‌های اجتماعی؛ با نگاهی به صفحه «بچه‌پولدارهای تهران»

سلفی، جنون و جسد

نازنین بنیادی: زنان ایران واقعاً «شیرزن» هستند

خانه‌های روستایی با آشپزخانه «اپن»، بی‌حمام، بی‌دستشویی

احمد کسروی، جان بر سر عقیده

دانش‌آموختگان توانا می‌گویند

بهترین جنبه این دوره، سادگی و کاربردی بودن موضوعاتی بود که با زبانی ساده و قابل فهم تدریس شدند، به طوری که ترس من را از دروس مربوط به حوزه علوم سیاسی از بین برد و علاقه‌مند شدم که باز هم در چنین دوره‌هایی شرکت کنم و سطح دانشم را ارتقاء دهم.

- پرهام، فارغ التحصیل دوره بنیادهای دموکراسی

پیوند با توانا

آر اس اس
از اخبار جدید بر روی سایت توانا مطلع شوید

فیسبوک
ما را در فیس بوک دنبال کنید

توییتر
به توانا در توییتر بپیوندید

یوتیوب
کانال توانا در یوتوب را مشاهده کنید

گوگل+
به توانا در گوگل پلاس بپیوندید

عضو کانال تلگرام توانا شوید!

در اَپ توانا ببینید!

دانلود APK | Available on the App Store | GET IT ON Google play

A project of the e-collaborative for civic education

Copyright © 2017 E-Collaborative for Civic Education. All rights reserved.